

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Fakultet zabytkoznawczy - architektura II, PG_00165415						
Kierunek studiów	Ochrona dóbr kultury i muzealnictwo (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	2		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	4		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		zaliczenie		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		prof. dr hab. Tomasz Torbus				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		prof. dr hab. Tomasz Torbus				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		45.0	77
Cel przedmiotu	W ramach tego fakultetu student ma do wyboru dwa z czterech wchodzących w jego skład bloków tematycznych. Celem zajęć jest umożliwienie studiującym wykształcenie kompetencji znawstwa architektury. Architektura omawiana jest w związku z tym z perspektywy przemian form, ornamentów, detali i technologii, ze zwróceniem szczególnej uwagi na materialne aspekty dzieła sztuki, uwzględnieniem budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego, technicznego i militarnego. Elementem programu zajęć jest też przedstawienie rudymenatnych metod badania architektury i procesów je poprzedzających (inwentaryzacji architektonicznej, opisu budowli, rozwarstwienia historycznego, analizy funkcjonalno-przestrzennej) w kontekście zmieniających się na przestrzeni dziejów, poglądów na architekturę i sposobów jej badania. Pozwala to zyskać umiejętności potrzebne do zajmowania się obiektami o zróżnicowanym charakterze i jakości artystycznej w tym przeciętnymi, a więc takimi, z którymi absolwenci będą się najczęściej spotykać w pracy zawodowej. Umożliwia to zdobycie kompetencji potrzebnych w pracy w urzędach konserwatorskich, podmiotach gospodarczych zajmujących się konserwacją zabytków (w zakresie przygotowywania dokumentacji naukowo-historycznej), jak również w działalności badawczej.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Effekt kierunkowy	Effekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ODKML3_K01] Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	K_K05: Rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za jakość przekazywanej wiedzy zabytkoznawczej	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_U08] Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków	K_U03: Potrafi krytycznie analizować i oceniać historyczną i artystyczną wartość dzieł sztuki	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_U05] Potrafi pozyskiwać informacje (korzystając z bibliografii, pomocy archiwalnych, baz danych, różnych zasobów dostępnych w internecie itp.) oraz dokonywać ich krytycznej analizy, klasyfikacji, kategoryzacji i syntezy w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	K_W06: Zna w zaawansowanym stopniu narzędzia służące analizie wytworów architektury i budownictwa różnych epok pod kątem ustalania ich historii datowania i atrybuowania	[SU2] prezentacja/projekt/referat/raport
	[ODKML3_K06] Ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny, refleksji na tematy etyczne i jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej	K_W02: Zna w zaawansowanym stopniu terminologię, teorię i metodologię odnoszącą się do architektury, sztuk plastycznych i rzemiosła	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_U07] Potrafi przygotować typowe prace pisemne w języku polskim i obcym o różnej formie, celu, objętości i stylu, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł, prawidłowo stosując fachową terminologię z zakresu nauk o sztuce	K_W07: Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony zabytków ruchomych i nieruchomych	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_U03] Potrafi krytycznie analizować i oceniać artystyczną wartość dzieł sztuki	K_U08: Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania w dyskusji nad historią, funkcjami i proveniencją form wykorzystując przy tym doświadczenia innych badaczy, formułując wnioski dotyczące historii, datowania i atrybuowania zabytków	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_K05] Rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za jakość przekazywanej wiedzy	K_K01: Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu w zakresie badania konkretnego zabytku	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[ODKML3_U01] Potrafi prawidłowo dobierać źródła i poprawnie stosować metody badawcze właściwe dla warsztatu badawczego historyka sztuki w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu	K_K04: Tworząc koncepcje i scenariusze wystaw oraz towarzyszących im publikacji, mediów interaktywnych, działań popularyzatorskich i promocyjnych jest gotów do uznania i poszanowania różnych punktów widzenia użytkowników architektury i mieszkańców miejscowości, w której się znajdują jej konkretne wytwory, a także innych osób je oglądających, determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym oraz okazywania zrozumienia dla świata wartości i postaw ludzi w różnych okresach i kontekstach historycznych	[SU3] opracowanie tekstowe/praca pisemna

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ODKML3_K04] Jest gotów do uznania i poszanowania różnych punktów widzenia determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym; okazywania zrozumienia dla świata wartości i postaw ludzi w różnych okresach i kontekstach historycznych	K_U01: Potrafi prawidłowo dobierać źródła i poprawnie stosować metody badawcze właściwe dla badania architektury pod kątem zabytkoznawczym w celu rozwiązania sformułowanego przez siebie lub innych problemu dotyczącego problematyki wystawy i towarzyszących jej działań	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[ODKML3_W06] Zna w zaawansowanym stopniu metody badawcze i narzędzia warsztatu historyka sztuki/muzeologa/zabytkoznawcy, w szczególności metody analizy i interpretacji wytworów sztuki różnych epok	K_U05: Potrafi pozyskiwać informacje (korzystając z bibliografii, pomocy archiwalnych, baz danych, różnych zasobów dostępnych w internecie itp.) oraz dokonywać ich krytycznej analizy, klasyfikacji, kategoryzacji zabytków	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ODKML3_W02] Zna w zaawansowanym stopniu terminologię, teorię i metodologię nauk o sztuce	K_K06: Ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny, refleksji na tematy etyczne i jest gotów do przestrzegania zasad etyki zawodowej	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ODKML3_W07] Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu ochrony i utrzymania dziedzictwa kulturowego	K_U07: Potrafi przygotować typowe prace pisemne w języku polskim i obcym, w tym przede wszystkim analizy obiektów architektury i budownictwa koncepcji o różnej formie, objętości i stylu, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł, prawidłowo stosując fachową terminologię z zakresu zabytkoznawstwa	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
Treści przedmiotu	Zasadniczą część zajęć stanowi przedstawienie specyfiki architektury jako dziedziny sztuki z perspektywy znawstwa, w ujęciu chronologiczno-typologicznym, z położeniem nacisku na kwestie technologiczne, materiałowe i formalne, pomagające w datowaniu oraz określaniu nawarstwień zmian historycznych budowli. W związku z tym przedmiotem studiów są przemiany form, detali i ornamentów, jak również technologii, materiałów, typów, form przestrzennych i funkcji budowli i budynków w kręgu europejskim, a także pozaeuropejskim. W programie zajęć ujęte jest budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe i techniczne, a omawiane przykłady wybrane zostały nie tylko spośród znanych z kursu historii sztuki arcydzieł, lecz także spośród przeciętnych obiektów, stanowiących zdecydowaną większość materii zabytkowej, z którą absolwenci spotkają się w życiu zawodowym. W ramach zajęć omawiana jest również teoria architektury, przede wszystkim w perspektywie różnych koncepcji architektury, typologii budynków, przemian ich funkcji, a także technik i technologii oraz materiałów. Problematyka konserwatorska architektury uwzględniana jest tam, gdzie zasadniczo wiąże się z przemianami historycznych budowli. Takie sprofilowanie zajęć umożliwia poznanie podstawowej terminologii architektonicznej i zasad opisu budowli i jej poszczególnych aspektów (technik i technologii, kompozycji przestrzennych, elewacji i układu funkcjonalnego) oraz rozpoznawania technik i technologii budownictwa, analizowania struktury i nawarstwień historycznych dzieł architektury. Studiujący uczą się zadawać pytania wobec architektury i jej dzieł, a także postrzegać jej formy w kontekście teorii architektury i praktyki budowlanej okresu jej powstania (bądź okresu kolejnych przemian).		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Obecność na wykładach	70.0%	0.0%
	Kołokwium zaliczeniowe	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	M. Arszyński i in.: Badania architektoniczne. Historia i perspektywy rozwoju. Toruń 2015 M. Arszyński: Organizacja i technika średniowiecznego budownictwa ceglanego w Prusach w kontekście europejskim, Malbork 2016. W. Koch: Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne. Warszawa 1996 Z. Mączyński: Elementy i detale architektoniczne w rozwoju historycznym, Warszawa 1956 M. Brykowska, Metody pomiarów i badań zabytków architektury. Warszawa 2003. Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku. red. J. Białostocki, PWN Warszawa 1988. Grafika: R. Makąła: Domy towarowe, budynki instytucji finansowych, biurowce i hotele. W: Ibidem: Między prowincją a metropolią. Architektura Szczecina 1891-1918. Szczecin 2011. H. Faryna-Paszkiewicz, M. Omilanowska (red.): Architekt budowniczy mistrz murarski. Warszawa 2007. J. Tarnacki: Sprawozdanie z badań architektonicznych średniowiecznego Dworu Artusa. W: Porta Aurea 1/1992 M. J. Sołtysik (red.): Kamienica w krajach Europy Północnej. Gdańsk 2004 Łoziński, J.Z., Grobowe kaplice kopułowe w Polsce 1520-1620, Warszawa 1973. T. Torbus: Od Brzegu przez Güstrow do Szwecji. Komaskowie z rodziny Parrów i ich wpływ na rozwój architektury renesansowej w środkowej i północnej Europie. W: J. Harasimowicz i in.: (red.): Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową. Wrocław 2006, S. 143-162. S. Jocek: Dworzec Morski w Gdyni historia i architektura na tle wybranych budynków morskich terminali pasażerskich w Europie. W: Porta Aurea 18/2019, s. 143-164 T. Jurkowlaniec: Gotycka rzeźba architektoniczna w Prusach, Wrocław i.in. 1989 Słownik terminologiczny sztuk pięknych, pod red. Stefana Kozakiewicza, PWN 1969. Architectural Theory. From the Renaissance to the present. 89 essays on 117 treatises. Köln 2003. P. Hobhouse, Historia ogrodów, Warszawa 2007. W. Müller, G.Vogel, Atlas architektury, Warszawa 2003 (t.1 i 2). J. Kowalczyk, Sebastiano Serlio a sztuka polska. O roli włoskich traktatów architektonicznych w dobie nowożytnej, Wrocław 1973 A. Miłobędzki: Niderlandzka i niderlandyzująca architektura jako zjawisko kulturowe i artystyczne 1550-1630, [w:] Niderlandyzm w sztuce polskiej. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Toruń, grudzień 1992, red. T. Hrankowska, Warszawa 1995. M. Starega: Przekształcenia gdańskich obiektów zabytkowych w pierwszej połowie XIX w. w kontekście rodzącej się myśli konserwatorskiej. W: Porta Aurea 17/2018, s. 62-93.
-----------------------	-------------------------	---

	Uzupełniająca lista lektur E. Badstübner , D. Schumann (red.): Backsteintechnologien in Mittelalter und Neuzeit, hrsg.von Berlin 2003 (Studien zur Backsteinarchitektur; Bd. 4) G. Binding: Architektonische Formenlehre, Darmstadt 1980. I. Brzostowska: Detal architektoniczny wnętrza korpusu nawowego kościoła Świętojańskiego w Toruniu. W: K. Kluczwajd i in.: Opus temporis. Toruńskiej katedry historia najnowsza. Prace konserwatorskie i restauratorskie w latach 2000-2013. Toruń 2013, s. 195-204., W. Guzicki: Geometria maswerków gotyckich, Kraków 2011. L. B. Alberti, Ksiąg dziesięć o sztuce budowania, tł. I. Biegańska, Warszawa 1960. G. B. Vignola, O pięciu porządkach w architekturze, tł. K. Tymieński, Warszawa 1955. M. P. Witruwiusz, O architekturze ksiąg dziesięć. wyd. polskie PWN, Warszawa 1956. A. Palladio, Cztery księgi o architekturze, z włoskiego przełożyła Maria Rzepińska, Warszawa 1955. Krótką nauka budownicza dworów, pałaców, zamków podług nieba i zwyczaju polskiego, 1659, opr. A. Miłobędzki, Wrocław 1957. Andrzej Betlej, Przykłady oddziaływania wzorów Giovanniego Battisty Montany i Bernardino Radiego w sztuce polskiej XVII i XVIII wieku. W: K. Brzezicka i in.: Barok i barokizacja. Kraków 2007, s. 161-179. P. Frankl: Gothic Architecture, Harmondsworth 1962 (nowe wydanie pod redakcją Paula Crossleya. London 2000). D. Kimpel, R. Suckale: Die gotische Architektur in Frankreich 1130-1270, München 1985. K. Kajzer, S. Kołodziejski, J. Salm, J: Leksykon zamków w Polsce, Warszawa 2001. T. DaCosta Kaufmann: Court, Cloister and City, New York 1995 L. Przymusiński: Rozwój szczytów w architekturze gotyckiej 1250-1450 na ziemi chełmińskiej i Pomorzu Gdańskim, W: Zeszyty Naukowe UAM. Historia Sztuki, 4 (1966), s. 362. E. Forssman: Säule und Ornament. Studien zum Problem des Manierismus in den nordischen Säulenbüchern und Vorlageblättern des 16. und 17. Jahrhunderts. Stockholm 1956. T. Torbus: Rekonstrukcje, dekonstrukcje, (nad)interpretacje. Studia o losach architektury środkowoeuropejskich miast i rezydencji w aspekcie politycznym (XIX-XXI wiek), Gdańsk 2019.
	Adresy eZasobów
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Gotycki detal architektoniczny Wpływy włoskich wzorników i traktatów architektonicznych na nowożytną architekturę polską Przemiany kamienicy mieszczańskiej w XIX wieku
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.